

I KOOLIASTE

Selgrootud ja nende elupaigad.

Juhend õpetajale praktilise tegevuse läbiviimiseks.

Tegevuse läbiviimise koht: koolihoov, kooli läheduses asuv park või muu haljasala.

Tegevuse läbiviimise aeg: september, oktoober, mai või juuni.

Tegevuse lühituvustus

Selle praktilise tegevuse käigus otsivad õpilased õuest erinevaid putukaid ja teisi selgrootuid ning kirjeldavad nende elupaiku ja käitumist. Õpilased vaatlevad lähemalt ühte selgrootut ning kirjeldavad teda.

Õpiväljundid

- Õpilane oskab märgata ja määrata levinumaid putukaid ja teisi selgrootuid.
- Õpilane on teadlik selgrootute liigilisest mitmekesisusest.
- Õpilane oskab liikide eripärasid seostada nende elukeskkonna ja eluviisiga.
- Õpilane märkab ja oskab kirjeldada selgrootute määramiseks vajalikke tunnuseid.

Teema sissejuhatamine õpilastele

Teema eelnev sissejuhatamine klassiruumis on vajalik õpilaste häälestamiseks õues toimuvale tegevusele. Seostage õuesõppe teema ja tegevus sellega, mida õpilased on juba klassiruumis varasemalt õppinud.

Korrake enne õuesõppe tundi õpilastega üle tavalisemad putuka- ja selgrootuliigid.

Küsimus õpilastele:

- Mis te arvate, kust võiks putukaid ja selgrootuid õues leida?
Näited: puu pealt, heina seest, taimede pealt, kivide alt, lilledelt.

Õuesõppetunni ettevalmistus

Käesolevat õuesõppetundi võib läbi viia nii individuaalse kui ka paaristööna.

Õppetunni ettevalmistamiseks prindige välja vastav arv töölehti.

Igal õpilasel või paaril peaks õues olema kaasas kirjutusalus ja kirjutusvahend. Soovitav on kirjutamiseks kasutada harilikku pliiatsit, sest see on ilmastikukindel.

Õuesõppetunni tutvustus

Selleks, et õuesõppetund oleks edukas, on vajalik, et õpilased saaksid aru, mida ja miks nad õues tegema peavad. Seetõttu on hea õues ees ootavat tegevust ja ülesandeid juba klassiruumis tutvustada.

- Tutvustage õpilastele tegevuse eesmärki ja üldist ülesehitust.
  - Tutvustage õpilastele töölehte ja selgitage, mida nad igas ülesandes tegema peavad.
1. Ülesanne: Putukate ja teiste selgrootute otsimine.
Tabelisse tuleb kirja panna ainult need putukad ja teised selgrootud, kelle nimetust/liiki õpilased teavad.
Tegevus: kirja tuleb panna, mida putukas/selgrootu tegi.
Näiteks, kas ta oli paigal, kõndis, jooksis, pugus peitu, lendas, lamas tagurpidi, toitus.

Küsimus õpilastele:

Mis te arvate, milliseid putukaid ja selgrootuid te kooli hoovist/pargist leiata?

2. Ülesanne: Vali välja üks putukas või selgrootu. Joonista see putukas töölehele ning kirjelda teda täpsemalt.
Välja valitud putukas või selgrootu ei pea olema õpilastele juba tuttav. Juhul kui tegemist on õpilastele tundmatu liigiga, võivad nad temast võimalusel telefoniga pildi teha. Hiljem saate proovida selle putuka või selgrootu koos ära määrata.
- Tutvustage õpilastele ala, kus te oma uurimust õues läbi viite ning selle piire.
Nt. Oleme ainult kooli hoovis, väravast välja ega üle aia ei lähe.
  - Selgitage, et õuesõppe tund on nagu tavaline tund, lihtsalt see toimub õues.
  - Leppige kokku reeglid õues tegutsemiseks!
Näiteks:
    - Liigume kokkulepitud alal.
    - Uurime loodust rahulikult ja õrnalt, ega kahjusta seda oma tegevusega.
    - Kokkulepitud ajaks tuleme tagasi kohtumispunkti.

Õuesõppetunni läbi viimine

Õuesõppetunni alustamiseks võite õpilastega läbi viia mõne lihtsa teemakohase mängu. See aitab lastel end loodusele häälestada ja tähelepanu koondada.

- Õue jõudes korrake üle ülesande eesmärki.
- Meenutage õpilastele ala piire, millel praktiline tegevus toimub.
- Korrake üle õues tegutsemise reeglid.
- Leppige kokku tegevuse lõppemise märguanne (nt. vile, kindel kellaaeg) ja kogunemispunkt.
Kogunemispunkt võiks olla kuskil, kus õpilastel on võimalik ka istuda. Võimalusel võtke kaasa istumismatid. Seistes on õpilastel raskem paigal püsida ja tähelepanu vestlusele keskenduda.
- Jagage õpilastele töölehed. Jälgige, et igal õpilasel või paaril oleks olemas ka kirjutusalus ja kirjutusvahend.
- Saatke õpilased ümbrusega tutvuma ja töölehti täitma.

- Jääge ise nähtavale kohale, et õpilastel oleks soovi ja vajadusel korral võimalik Teiega konsulteerida.
- Jälgige aja möödumist ning olge kokkulepitud ajal kohtumispunktis.
- Kontrollige, et kõik õpilased on kohtumispaika tagasi tulnud.
- Viige õues läbi esmane tagasiside ring, kus õpilased saavad jagada oma kogemusi ja mõtteid. Ärge arutage ega analüüsige õues veel tegevuse tulemusi, pigem keskenduge kogemustele ja emotsioonidele.

Mõned näidisküsimused teema arutamiseks:

- Kas putukaid oli lihtne või raske leida?
- Mida põnevat või üllatavat te avastasite?

Õuesõppe tunni analüüs klassiruumis

1. Ülesanne

- Pange tahvlile kirja kõik erinevad putukad ja teised selgrootud, keda lapsed õuest leidsid.
- Märkige iga liigi taha ka nende leiukohad.
- Seostage liigi eluviisi ja ehitust leiukohaga.

Küsimus õpilastele:

- Mis te arvate, miks leiti putukat X enamasti kohast Y?

Võimalikud vastused: ta leidis sellest kohast endale sobivat süüa, tal oli seal pesa jne.

2. Ülesanne

- Juhul kui mõned õpilased kirjeldasid neile tundmatuid putuka/selgrootu liike, siis määrake need klassiruumis koos ära.

Selleks soovitame kasutada järgmiseid määrajaid:

- „Eesti Päevaliblikad“, Erki Õunap, Urmas Tartes, 2014. Kirjastus Varrak.
- „Euroopa putukad“, Michael Chinery, 2005. Eesti Entsüklopeediakirjastus.
- „Putukad ja ämblikud: käsiraamat“, George C. McGavin, 2005. Kirjastus Varrak.

Juhul kui te ei suuda mõne putuka/selgrootu liiki määrata, siis analüüsige selle põhjust. Millist lisa-infot oleks liigi määramiseks vaja? Kas on midagi, millele oleks putuka kirjeldamisel pidanud veel tähelepanu pöörama?

Seostage õues saadud kogemused varasemalt õpituga.

Arutelu käigus tekkinud küsimused võivad olla heaks aluseks järgmise praktilise õppekäigu planeerimisel.